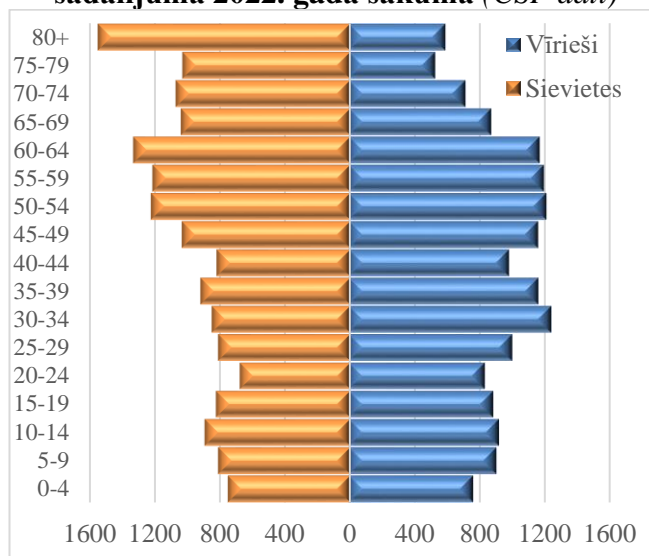

Dienvidkurzemes novada veselības profils

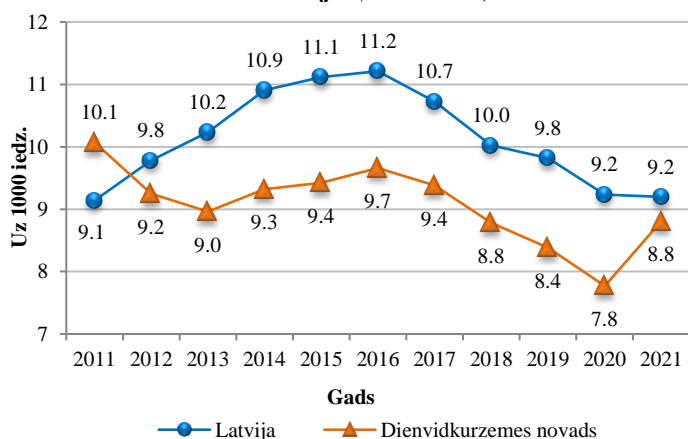
Šajā profilā apkopoti dati par būtiskākajiem veselības rādītājiem Dienvidkurzemes novadā laika periodā no 2011. gada līdz 2021. gadam*. Informācija sagatavota, izmantojot Centrālās statistikas pārvaldes un Slimību profilakses un kontroles centra datus.

Plašāka informācija par Latvijas iedzīvotāju veselību pieejama mājaslapā www.spkc.gov.lv

1.attēls. Dienvidkurzemes novada pastāvīgo iedzīvotāju skaits vecuma un dzimuma sadalījumā 2022. gada sākumā (CSP dati)

2.attēls. Dzimstība Dienvidkurzemes novadā un vidēji Latvijā, uz 1000 iedzīvotāju (CSP dati)

Iedzīvotāju skaits: 33 150 (2021. g. beigās)
Procenti no Latvijas iedzīvotājiem: 1,8%
Iedzīvotāju dabiskā kustība: dzimuši 292, miruši 683 (CSP dati par 2021.g.)

Pozitīvās tendences**

- 2021. gadā pieaugusi dzimstība.
- Zema perinatālā un zīdaiņu mirstība.
- Augstāks mājas vizīšu īpatsvars ambulatoro apmeklējumu struktūrā nekā vidēji valstī.
- 2021. gadā samazinājusies mirstība no gremošanas sistēmas slimībām.
- Zemāka saslimstība Covid-19, ar C hepatītu un HIV infekciju, kā arī ar ērcu pārnestām infekcijas slimībām,

Problēmas un izaicinājumi**

- Samazinās iedzīvotāju skaits, straujāk nekā vidēji valstī.
- Augstāka mirstība no SAS, 2021. gadā pieaugusi.
- Augstāka mirstība no ļaundabīgajiem audzējiem, 2021. gadā pieaugusi; īpaši augsta ir mirstība no ādas audzējiem, t.sk. melanomas.
- Augstāka saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem, 2019. gadā pieaugusi; augsta saslimstība ar ādas audzējiem, t.sk. melanomu un prostatas audzēju vīriešiem.
- Augstāka mirstība no pašnāvībām.
- Augstāks noslīkšanas gadījumu relatīvais skaits.
- Augstāks potenciāli zaudēto mūža gadu rādītājs.
- Zemāks ārstu, t.sk. ģimenes ārstu, relatīvais skaits, dinamikā samazinās.
- Zemāks ambulatoro apmeklējumu relatīvais skaits pie ārstiem.

*Dienvidkurzemes novada dati analizēti, ņemot vērā 2021. gada Administratīvi teritoriālo reformu. Šajā pārskatā par Dienvidkurzemes novadu ietverti dati par astoņām administratīvajām vienībām līdz 2021. gada 30. jūnijam – Aizputes novadu, Durbes novadu, Grobiņas novadu, Nīcas novadu, Pāvilostas novadu, Priekules novadu, Rucavas novadu, Vaiņodes novadu.

**Salīdzināts ar vidējo rādītāju valstī.

Tabulā attēloti jaunākie veselību raksturojoši rādītāji **Dienvidkurzemes novadā** salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem valstī. Zem tabulas atrodams rādītāju aprēķina skaidrojums.

Vienkāršāki uzskatei izmantoti simboli un krāsas:

🔴 Rādītājs ir augstāks nekā vidēji valstī

🟢 Rādītājs ir zemāks nekā vidēji valstī

⚪ Rādītājs būtiski neatšķiras (<5%) no vidējā rādītāja valstī

● sarkans – negatīvs rādītājs

● zaļš – pozitīvs rādītājs

● oranžs – neitrāls rādītājs

	Rādītājs	Vidēji Latvijā	Dienvidkurzemes novadā	Tendence periodā Dienvidkurzemes novadā	Pozīcija pret vidējo rādītāju valstī
Veselības un veselības aprūpes rādītāji	1 Dzimstība	9,2	8,8		⚪
	2 Saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem*	563	820		🔴
	3 Cukura diabēta pacientu relatīvais skaits	5072	5004		⚪
	4 Saslimstība ar HIV	11,2	3,0**		-
	5 Saslimstība ar AIDS	2,1	0		-
	6 Saslimstība ar jaunatklātu hronisku C hepatītu	52,8	3,0		🟢
	7 Saslimstība ar laimboreliozī	15,6	9,0**		-
	8 Saslimstība ar erču encefalītu	13,2	9,0**		-
	9 Saslimstība ar Covid-19	12511	8941	-	🟢
	10 Bērnu, kas dzimuši nepilngadīgām mātēm, īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	0,6	0		-
	11 Bērnu, kas dzimuši mātēm pēc 35 g.v., īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	24,3	21,4		🟡
	12 Dzīvi dzimušie ar zemu dzimšanas svaru (zem 2500 g), %	4,2	5,0		🔴
	13 Ārstu relatīvais skaits	33,9	9,7		🔴
	14 Ģimenes ārstu, internistu un pediatru relatīvais skaits	10,5	7,5		🔴
	15 Ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārstiem/mājas vizīšu skaits	6,0/0,07	3,6/0,09		🔴/🟢
Mirstība	16 Mirstība no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām	897	1017		🔴
	17 Mirstība no ļaundabīgiem audzējiem	305	386		🔴
	18 Mirstība no ārējiem nāves cēloņiem	80,2	78,4		⚪
	19 Mirstība no gremošanas sistēmas slimībām	65	57,3		🟢
	20 Perinatālā mirstība	6,4	7,1**		-
	21 Zīdaiņu mirstība	2,7	3,6**		-
	22 Potenciāli zaudētie mūža gadi līdz 64 g. v.	5783	6144		🔴

Piezīmes: 1 Uz 1000 iedzīvotāju; 2 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 3 Uz 100 000 iedzīvotāju; 4-8 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 9 Gadījumu skaits gadā, uz 100 000 iedzīvotāju; 10-11 Īpatsvars procentos no dzīvi dzimušajiem mātēm visās vecuma grupās; 12 Īpatsvars procentos no visiem dzīvi dzimušajiem; 13 Ārstu skaits bez zobārstiem, ar stažieriem un rezidentiem, uz 10 000 iedzīvotāju; 14 Uz 10 000 iedzīvotāju; 15 Uz 1 iedzīvotāju; 16-19 Uz 100 000 iedzīvotāju attiecīgā vecuma grupā; 20 Uz 1000 dzīvi un nedzīvi dzimušo; 21 Uz 1000 dzīvi dzimušo; 22 Uz 100 000 iedzīvotāju vecuma grupā 0-64 gadi.

Datu avoti: 1 CSP; 2-4 PREDA, SPKC; 5-8 VISUMS, SPKC; 9 EGRIS, SPKC; 10-12 Jaundzimušo reģistrs, SPKC; 13-14 Pārskats par iestādes personālu, SPKC; 15 Pārskats par ārstniecības iestādes darbību, SPKC; 16-22 Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāze, SPKC.

* 2019. gada dati, provizoriski

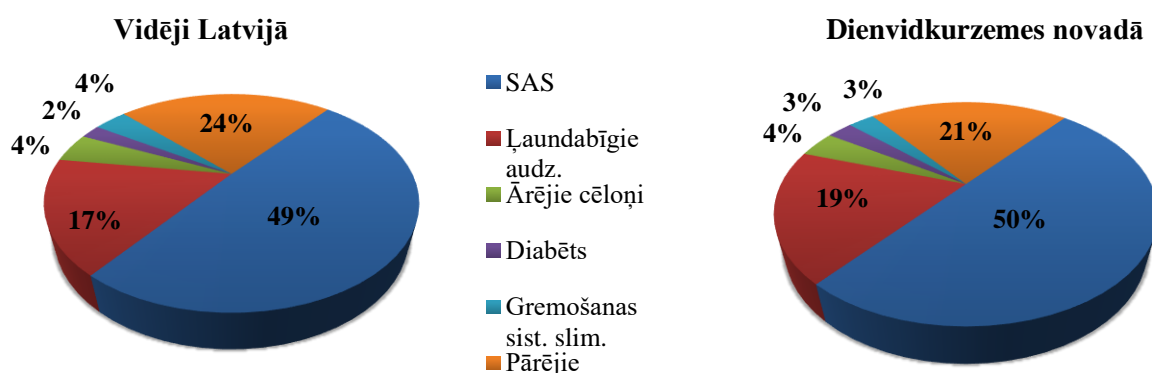
** Mazāk par 3 gadījumiem gadā

Situācijas apraksts

2021. gada Administratīvi teritoriālās reformas rezultātā tika apvienotas astoņas administratīvi teritoriālās vienības – bijušais Aizputes novads, Durbes novads, Grobiņas novads, Nīcas novads, Pāvilostas novads, Priekules novads, Rucavas novads un Vainodes novads – un izveidots vienots Dienvidkurzemes novads ar centru Grobiņā. Iedzīvotāju skaita ziņā jaunizveidotais Dienvidkurzemes novads ir piecpadsmitais lielākais Latvijas novads un tajā dzīvo 1,8% Latvijas iedzīvotāju, 11% no novada iedzīvotājiem (3,5 tūkstoši) dzīvo novada centrā Grobiņā. Dienvidkurzemes novadā, kā citviet lauku teritorijās, raksturīga iedzīvotāju novecošanās, 2021. gadā 22,5% Dienvidkurzemes novada iedzīvotāju bija vecāki par 65 gadiem (vidēji Latvijā 20,8%), un šāda populācijas vecuma struktūra ietekmē novada sabiedrības veselības rādītājus. Nozīmīga problēma Dienvidkurzemes novadā ir iedzīvotāju skaita samazināšanās – kopš 2011. gada iedzīvotāju skaits šajā teritorijā ir samazinājies par apmēram 15,4% jeb par 5 tūkstošiem iedzīvotāju. Salīdzinoši Latvijā kopumā šajā laika periodā iedzīvotāju skaits samazinājies par 9,3%. Šāda atšķirība dinamiskā skaidrojama ar iedzīvotāju skaita ataudzes nepietiekamību – ik gadu Dienvidkurzemes novadā nomirst divreiz vairāk iedzīvotāju, nekā piedzimst, tāpat vērojama iedzīvotāju migrācija no lauku reģioniem uz lielajām pilsētām. Ģeogrāfiski novads ietver valstspilsētu Liepāju, kas var ietekmēt gan iedzīvotāju vecumstruktūru, gan veselības aprūpes pieejamību raksturojošus rādītājus - daļa Dienvidkurzemes novada iedzīvotāju visdrīzāk izmanto veselības aprūpes pakalpojumus Liepājā.

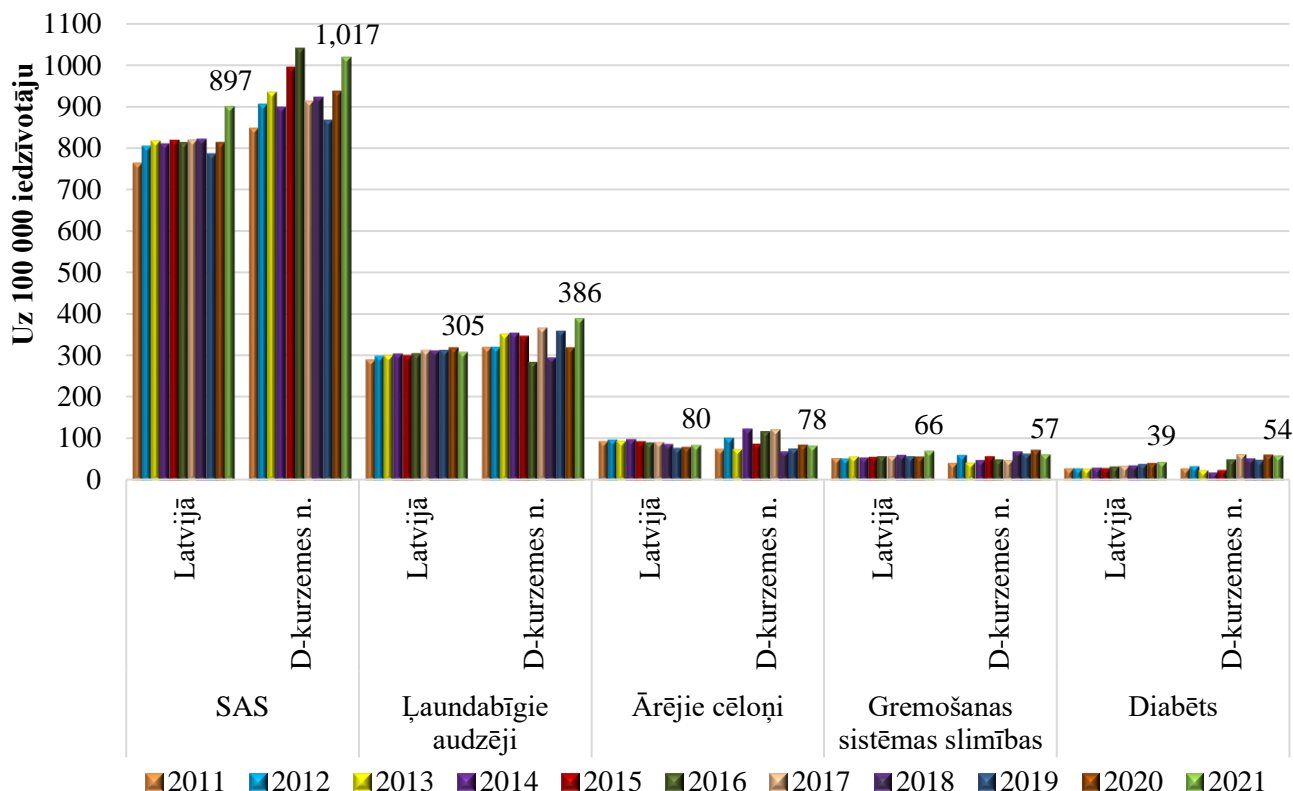
Pēc CSP datiem, 2021. gadā Dienvidkurzemes novadā reģistrēti 292 jaundzimušie un 683 mirušie. Kopš 2017. gada jaundzimušo skaits dinamiskā saruka, 2020. gadā tika reģistrēts vismazākais jaundzimušo skaits visā aplūkotajā periodā – vien 261 mazulis. 2021. gadā **dzimstība** pieauga, saglabājoties zemākai nekā vidēji valstī. Nepilngadīgām mātēm dzimušo bērnu skaits Dienvidkurzemes novadā dinamiskā ir svārstīgs, no 0 līdz 12 mazuļiem gadā; 2021. gadā nav reģistrēts neviens gadījums. Augstākais nepilngadīgām mātēm dzimušo bērnu skaits tika reģistrēts 2012. gadā – 12 mazuļi (3,1% no visiem dzimušajiem). Jaundzimušo īpatsvars ar **zemu dzimšanas svaru** (zem 2,5 kg) dinamiskā svārstās, 2021. gadā šis rādītājs bija 5,0% (vidēji valstī 4,2%). **Perinatālā mirstība** (nedzīvi dzimušie un pirmajā dzīves nedēļā mirušie) un **zīdaiņu mirstība** (līdz 1 gada vecumam) Dienvidkurzemes novadā, relatīvi salīdzinot, ir līdzīga kā vidēji Latvijā, skaitliski tie ir vien dažī nāves gadījumi, atsevišķos gados neviens; 2021. gadā reģistrēti mazāk nekā 3 perinatālās nāves gadījumi, un šāds rādītājs uzskatāms par zemu.

3. attēls. Galvenie nāves cēloņi 2021. gadā, īpatsvars procentos

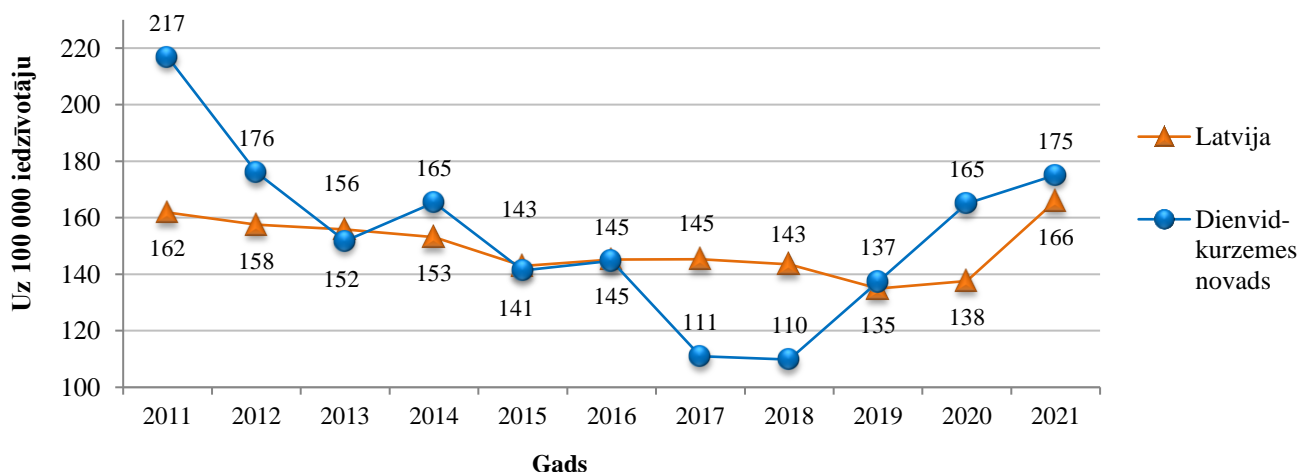
Mirstība Dienvidkurzemes novadā ir augstāka nekā vidēji valstī, – 2021. gadā par 12% (2033 gad. uz 100 000 iedz., vid. valstī 1816), arī iepriekšējos gados mirstība bija augstāka nekā vidēji Latvijā. Augstā mirstība saistīta gan ar gados vecāku iedzīvotāju lielāku īpatsvaru populācijā, gan dažādiem veselību ietekmējošiem riska faktoriem. **Galvenie nāves cēloņi** Dienvidkurzemes novadā, tāpat kā Latvijā kopumā, ir sirds un asinsvadu sistēmas slimības (2021. g. Dienvidkurzemes novadā 50% no visiem mirušajiem) un ļaundabīgie audzēji (19%). Trešā būtiskākā nāves cēloņu grupa ir ārējie nāves cēloņi (3,9%) (skat. 3. un 4. attēlu).

4. attēls. Galvenie nāves cēloņi 2011.-2021. gadā Latvijā un Dienvidkurzemes novadā, uz 100 000 iedzīvotāju

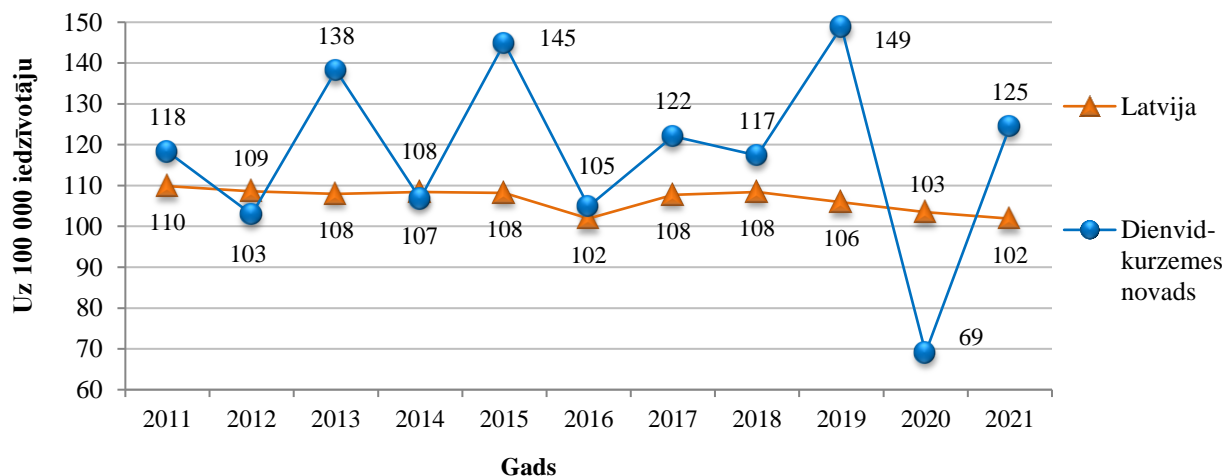
Mirstība no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām (SAS) Dienvidkurzemes novadā ir augstāka nekā vidēji Latvijā un veido 50% no visiem nāves cēloņiem. 2021. gadā mirstība ir pieaugusi, pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 13%, un šis ir otrs augstākais rādītājs kopš 2016. gada, kad tika reģistrēta visaugstākā mirstība (1037 gad. uz 100 000 iedzīvotāju) (skat. 4. attēlu). 2021. gadā pieaugums reģistrēts visā Latvijā, tomēr Dienvidkurzemes novadā tas ir lielāks (attiecīgi 11% un 20%). Priekšlaicīga mirstība (līdz 64 gadu vecumam) no SAS Dienvidkurzemes novadā dinamikā ir mainīga nelielā iedzīvotāju skaita dēļ, gan esot daudz zemākai (2017.-2018. gads), gan esot daudz augstākai (2011.-2012. gads, 2014. gads, 2020.-2021. gads) nekā vidēji valstī. 2021. gadā priekšlaicīga mirstība bija līdzīga kā vidēji Latvijā, kas ir augstāks rādītājs nekā 2020. gadā (skat. 5. attēlu).

5.attēls. Priekšlaicīga mirstība no SAS 2011.-2021. gadā Latvijā un Dienvidkurzemes novadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Ļaundabīgie audzēji ir otrs biežākais nāves cēlonis kā Latvijā, tā Dienvidkurzemes novadā. **Mirstība no ļaundabīgajiem audzējiem** Dienvidkurzemes novadā 2021. gadā bija par 27% augstāka nekā vidēji valstī (skat. 4. attēlu). Priekšlaicīga mirstība (līdz 64 g.v.) no ļaundabīgajiem audzējiem Dienvidkurzemes novadā dinamikā svārstās, bieži vien (2011. gadā, 2013. gadā, 2015. gadā, 2017.-2019. gadā) pārsniedzot vidējo rādītāju valstī. Arī 2021. gadā priekšlaicīga mirstība bija par 22% augstāka nekā vidēji valstī (skat. 6. attēlu).

6.attēls. Priekšlaicīga mirstība no ļaundabīgajiem audzējiem 2011.-2021. gadā Latvijā un Dienvidkurzemes novadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Augstākā mirstība ļaundabīgo audzēju grupā Dienvidkurzemes novadā, līdzīgi kā Latvijā kopumā, ir no bronhu un plaušu audzēja, prostatas audzēja vīriešiem un krūts vēža sievietēm. Dinamikā rādītāji ir mainīgi, 2021. gadā reģistrēts mirstības pieaugums atsevišķās onkoloģisko saslimšanu grupās (zarnu audzēji, ādas audzēji, krūts vēzis sievietēm un prostatas audzēji vīriešiem).

Mirstība no prostatas audzēja vīriešiem Latvijā ir starp galvenajiem nāves cēloņiem ļaundabīgo audzēju grupā; pārsvarā tas skar vīriešus vecuma grupā virs 70 gadiem (~80% no visiem mirušajiem). Dienvidkurzemes novadā mirstība no prostatas audzēja ir augstāka nekā vidēji valstī, 2021. gadā pārsniedza par 52% (Dienvidkurzemes novadā 74,1 gad. uz 100 000 iedz., vid. LV 48,8 gad.).

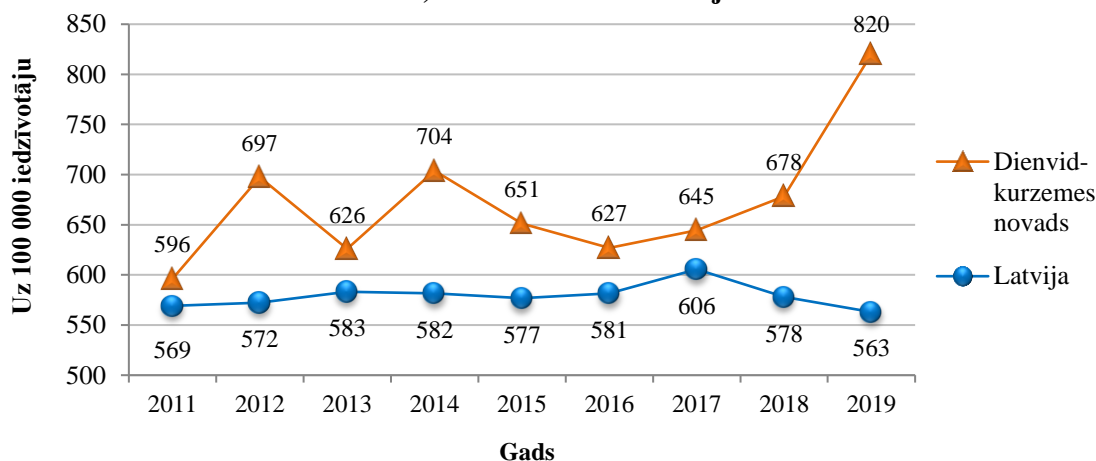
Krūts vēzis sievietēm 2021. gadā bija otrs biežākais nāves cēlonis onkoloģisko slimību grupā Dienvidkurzemes novadā. Dinamikā rādītājs ir mainīgs, atsevišķos gados tas bija gan virs, gan zem vidējā rādītāja valstī. 2021. gadā mirušo skaits pieaudzis par 69%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 36% (Dienvidkurzemes novadā 59,0 gad. uz 100 000 iedz., vid. LV 43,2 gad.).

Lai gan valstī kopumā mirstība no bronhu un plaušu audzējiem ir augsta, Dienvidkurzemes novadā mirstība no bronhu un plaušu audzējiem, salīdzinot ar citām audzēju lokalizācijām, ierindojas vien trešajā vietā. 2021. gadā rādītājs bija līdzīgs kā vidēji valstī, – 48,3 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 49,2 gad.).

Īpaši jāuzsver mirstības no ādas audzējiem, t.sk. melanomas, pieaugums Dienvidkurzemes novadā, 2021. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju valstī 3 reizes (Dienvidkurzemes novadā 21,1 gad. uz 100 000 iedz., vid. LV 7,1 gad.). Arī iepriekšējos gados mirstība šajā audzēju grupā bija būtiski augstāka nekā vidēji valstī.

Mirstības no ļaundabīgajiem audzējiem rādītāji jāvērtē kopā ar saslimstības izplatību. Pēdējos divos gados, par kuriem pieejami onkoloģijas dati e-veselībā (2018. un 2019. gads), **saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem** Dienvidkurzemes novadā ir strauji pieaugusi, it sevišķi 2019. gadā, sasniedzot augstāko rādītāju visā periodā – 820 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju (skat. 7. attēlu). Arī saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem līdz 64 gadu vecumam Dienvidkurzemes novadā ir augstāka nekā vidēji valstī, 2019. gadā – par 20% (Dienvidkurzemes novadā 336 gad. uz 100 000 iedz., vid. LV 280).

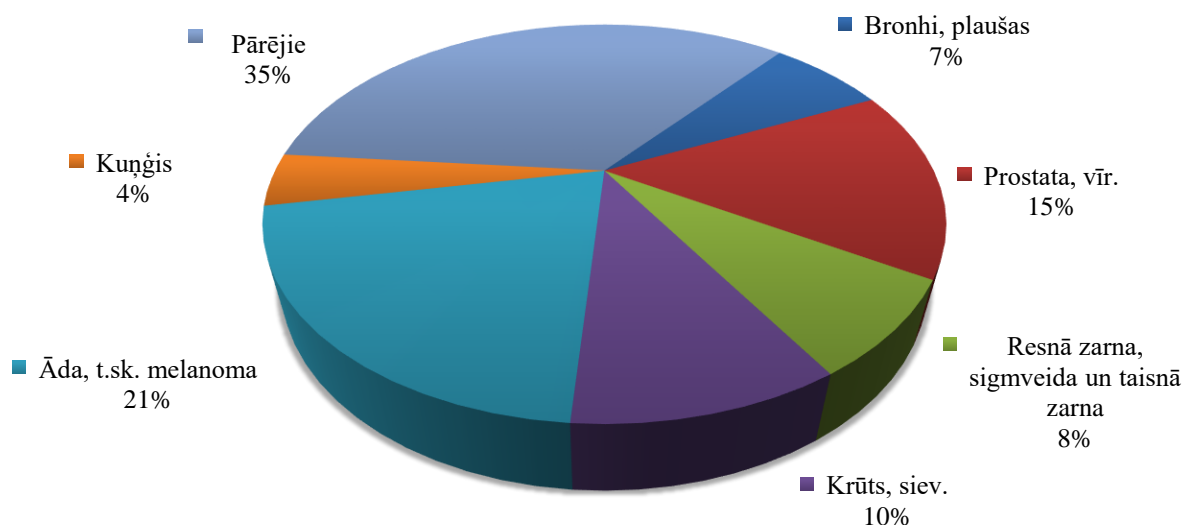
7. attēls. Saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem 2011.-2019. gadā Latvijā un Dienvidkurzemes novadā, uz 100 000 iedzīvotāju*

* Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuriem diagnosticētas onkoloģiskās slimības, 2018. gadā tika iekļauts e-veselības informācijas sistēmā, kuras pārzinis ir NVD. Statistikas dati par 2020.-2021. gadu nebūs pieejami līdz pilnvērtīgai datu ievades reģistrā pabeigšanai.

Biežāk diagnosticētie audzēji Dienvidkurzemes novadā bija prostatas audzējs vīriešiem, dažādi ādas audzēji, krūts audzēji sievietēm un resnās, sigmoidveida un taisnās zarnas audzēji un kuņģa audzēji (skat. 8. attēlu). Nedaudz retāk ir diagnosticēti aizkuņģa dziedzera audzēji un dzemdes kakla vēzis sievietēm.

8. attēls. Biežāk diagnosticēto ļaundabīgo audzēju lokalizāciju īpatsvars Dienvidkurzemes novadā 2019. gadā, procentos*

* Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuriem diagnosticētas onkoloģiskās slimības, 2018. gadā tika iekļauts e-veselības informācijas sistēmā, kuras pārzinis ir NVD. Statistikas dati par 2020.-2021. gadu nebūs pieejami līdz pilnvērtīgai datu ievades reģistrā pabeigšanai.

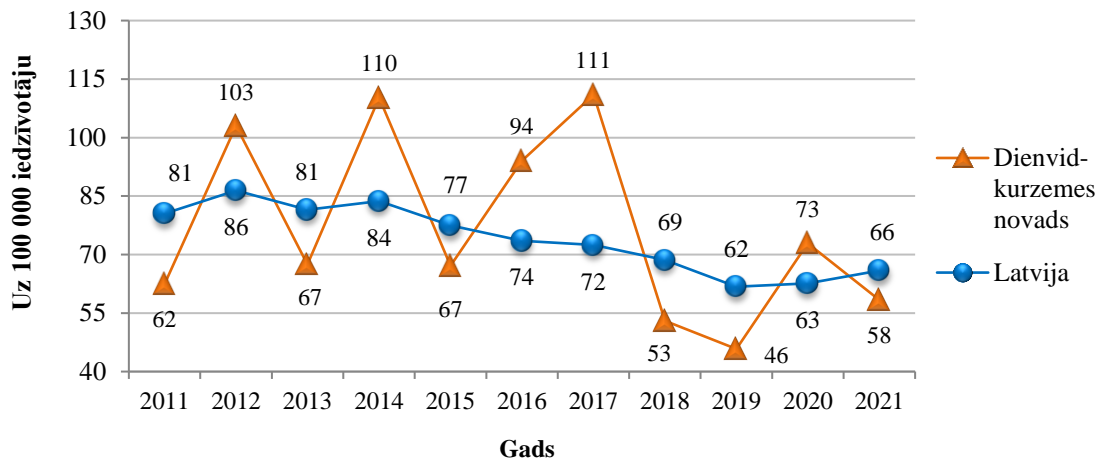
2019. gadā Dienvidkurzemes novada teritorijā dzīvojošajiem iedzīvotājiem diagnosticēto ļaundabīgo audzēju gadījumu relatīvais skaits būtiski pieaudzis, pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 46%. Visbiežāk diagnosticēti dažādi ādas audzēji, t.sk. melanoma, kas ir raksturīgi Kurzemes piejūras novadiem. 2019. gadā saslimstība sasniedza 172 gad. uz 100 000 iedzīvotāju (58 personas), pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 69% (vid. LV 102). Arī iepriekšējos gados rādītājs bija augsts – piemēram, 2016. gadā saslimstība sasniedza pat 178 gad. uz 100 000 iedzīvotāju.

Dienvidkurzemes novadā jau vēsturiski ir arī augsta saslimstība ar prostatas audzēju vīriešiem. 2019. gadā rādītājs ir pieaudzis, sasniedzot augstāko reģistrēto saslimstības līmeni visā periodā – 262 gad. uz 100 000 iedzīvotāju (43 personas), pārsniedzot vidējo rādītāju valstī divas reizes (112 gad.).

2019. gadā Dienvidkurzemes novadā pieaudzis diagnosticēto saslimšanas gadījumu skaits ar krūts audzēju sievietēm (28 personas), pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 39% (Dienvidkurzemes novadā 161 gad. uz 100 000 iedz., vid. LV 116). Iepriekšējos gados saslimstība ar krūts vēzi bija nedaudz zemāka nekā vidēji valstī.

Mirstība no **ārējiem nāves cēloņiem** (piemēram, pašnāvības, transporta nelaimes gadījumi, vardarbība, dūmu un uguns iedarbe, kritieni, noslīkšana, saindēšanās) Dienvidkurzemes novadā dinamiskā svārstās, tomēr pēdējos gadus ir samērā līdzīga kā vidēji Latvijā – 2021. gadā 78,4 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 80,2) (skat. 4. attēlu). Bieži vien bojāgājušie bijuši alkohola reibumā – 2021. gadā no visiem bojāgājušajiem ārējo cēloņu dēļ alkohola reibumā bija 31%. Priekšlaicīga mirstība (līdz 64 g.v.) no ārējiem nāves cēloņiem Dienvidkurzemes novadā dinamiskā svārstās, bieži vien (2012. gadā, 2014. gadā, 2016. un 2017. gadā) pārsniedzot vidējo rādītāju valstī. 2021. gadā priekšlaicīga mirstība bija par 11% zemāka nekā vidēji valstī (skat. 9. attēlu). Kopumā 2021. gadā no ārējiem cēloņiem Dienvidkurzemes novadā mirušas 26 personas, 58% jeb 15 no tām bija jaunākas par 65 gadiem.

9. attēls. Priekšlaicīga mirstība no ārējiem nāves cēloņiem 2011.-2019. gadā Latvijā un Dienvidkurzemes novadā, uz 100 000 iedzīvotāju

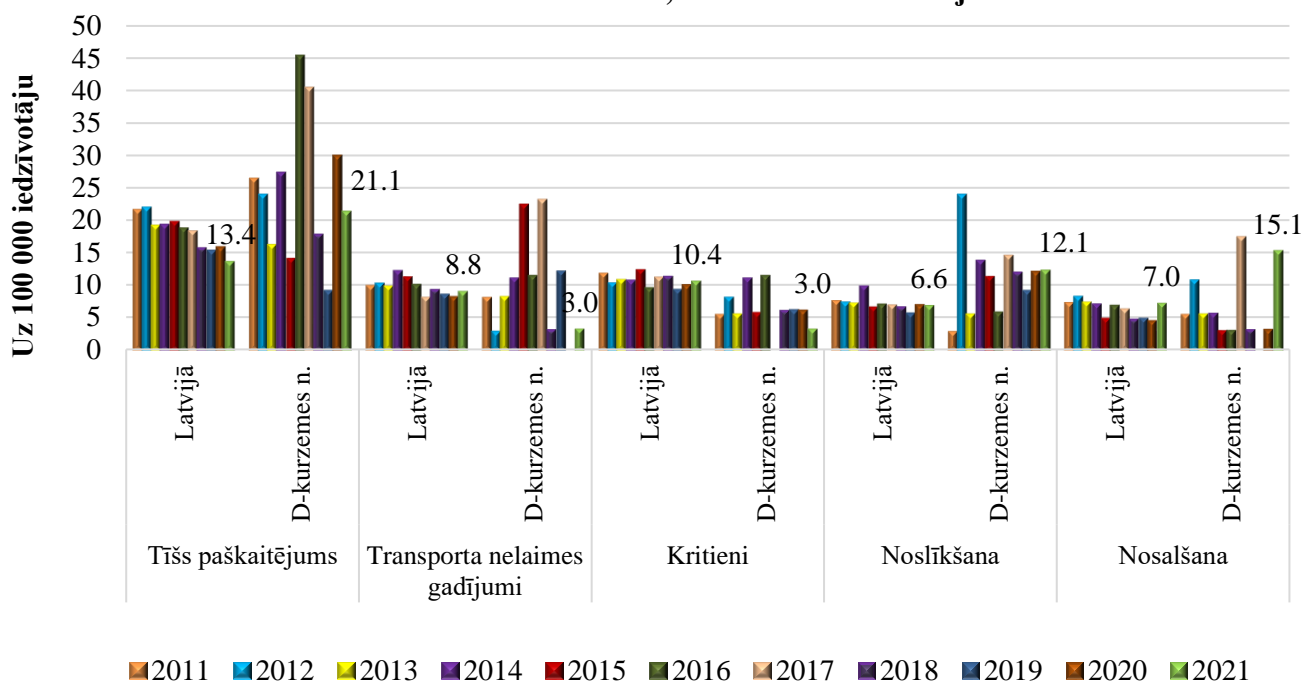
Būtiskākie ārējie nāves cēloņi ir pašnāvības, transporta nelaimes gadījumi, kritieni, noslīkšana un nosalšana. 2021. gadā pieaudzis nosalušo personu skaits (5 gadījumi), sasniedzot pēdējos 10 gados otru augstāko rādītāju. Dienvidkurzemes novadā reģistrēto pašnāvību relatīvais skaits, salīdzinot ar vidējo rādītāju Latvijā, ir augstāks, 2021. gadā reģistrēti 21,1 gad. uz 100 000 iedz. Augstākais pašnāvību skaits reģistrēts 2016. gadā, arī citos gados – 2011., 2012., 2014., 2017. un 2020. gadā reģistrēts pašnāvību skaita pieaugums (skat. 10. attēlu).

Transporta nelaimes gadījumos bojāgājušo skaits Dienvidkurzemes novadā ir atšķirīgs pa gadiem – 2020. gadā nav reģistrēts neviens bojāgājušais, bet 2011. un 2015. gadā reģistrēti 8 gadījumi gadā; 2021. gadā bija viens bojāgājušais jeb 3,0 uz 100 000 iedzīvotāju (vid. LV 8,8).

Dienvidkurzemes novadā ir augstāks noslīkšanas gadījumu relatīvais skaits nekā vidēji valstī, kas varētu būt skaidrojams ar jūras un dabīgo ūdenstilpņu tuvumu dzīvesvietai. Pēdējos divus gadus reģistrēti 12,1 noslīkšanas gadījumi gadā uz 100 000 iedzīvotāju (4 personas).

Citi ārējie nāves cēloņi Dienvidkurzemes novadā nepārsniedz 3 gadījumus gadā.

10. attēls. Mirstība no izplatītākajiem ārējiem nāves cēloņiem 2011.-2021. gadā Latvijā un Dienvidkurzemes novadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Mirstība no **gremošanas sistēmas slimībām** Dienvidkurzemes novadā ir līdzīga kā vidēji valstī; 2021. gadā rādītājs samazinājies (par 16%), salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Gremošanas sistēmas slimības, it sevišķi ar alkohola lietošanu saistītās, bieži vien ir priekšlaicīgas nāves cēlonis – Dienvidkurzemes novadā 2021. gadā 58% no visiem mirušajiem bija jaunāki par 65 gadiem. Nozīmīgākais nāves cēlonis gremošanas sistēmas slimību grupā ir alkohola izraisītas aknu slimības, fibroze.

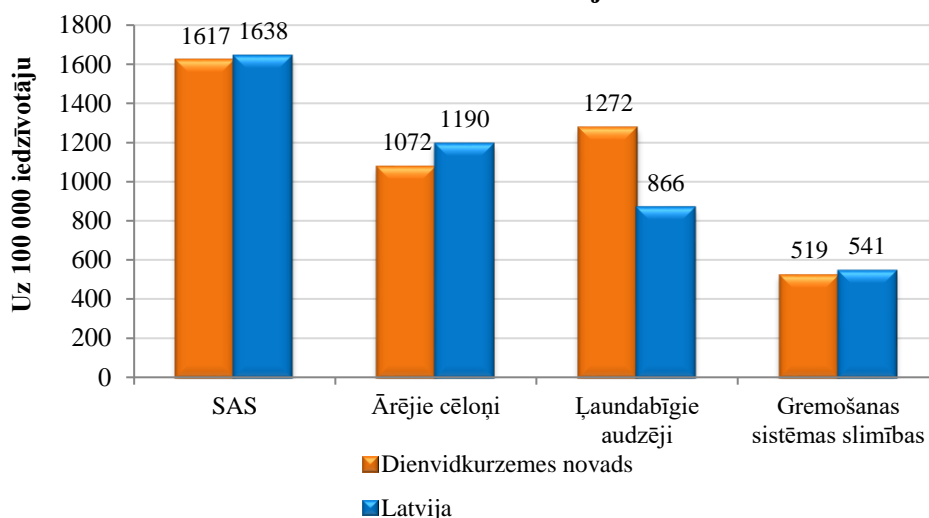
No jauna reģistrēto saslimšanas gadījumu skaits (incidence) ar **cukura diabētu** uz 100 000 iedz. Dienvidkurzemes novadā pēdējos divus gadus ir samazinājies un ir zemāks nekā vidēji valstī – 2021. gadā 250 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 322). Kopējais cukura diabēta pacientu skaits (prevalence) Dienvidkurzemes novadā dinamikā pieaug straujāk nekā vidēji valstī, 2021. gadā sasniedzot 5004 gadījumus uz 100 000 iedz. (vid. LV 5072). Mirstība no cukura diabēta Dienvidkurzemes novadā ir svārstīga, kopš 2016.gada augstāka nekā vidēji valstī, 2021. gadā par 40% pārsniedzot vidējo rādītāju (Dienvidkurzemes novadā 54,3 gad. uz 100 000 iedz., vid. LV 38,7).

Saslimstība ar atsevišķām **infekcijas slimībām** – tuberkulozi, jaunatklātu hronisku C hepatītu, HIV, AIDS, ērcu pārnēsātajām slimībām ir ļoti zema (skat. tabulu). 2021. gadā krasi samazinājies reģistrēto saslimšanas gadījumu skaits ar visa veida infekcijas slimībām, kas, visdrīzāk, saistīts arī ar nepietiekamu diagnostiku un gadījumu reģistrāciju.

Saslimstība ar Covid-19 Dienvidkurzemes novadā pirmo reizi tika reģistrēta 2020. gada martā; 2021. gadā Dienvidkurzemes novadā reģistrēti 2964 inficēšanās gadījumi. Rēķinot uz 100 000 iedzīvotāju, saslimstība Dienvidkurzemes novadā 2021. gadā bija par ~29% zemāka nekā vidēji valstī (skat. tabulu).

2021. gadā **potenciāli zaudēto mūža gadu (PZMG)** rādītājs līdz 64 gadu vecumam uz 100 000 iedzīvotāju Dienvidkurzemes novadā bija augstāks kā vidēji valstī – 6144, kamēr vidēji valstī – 5783 (skat. tabulu).

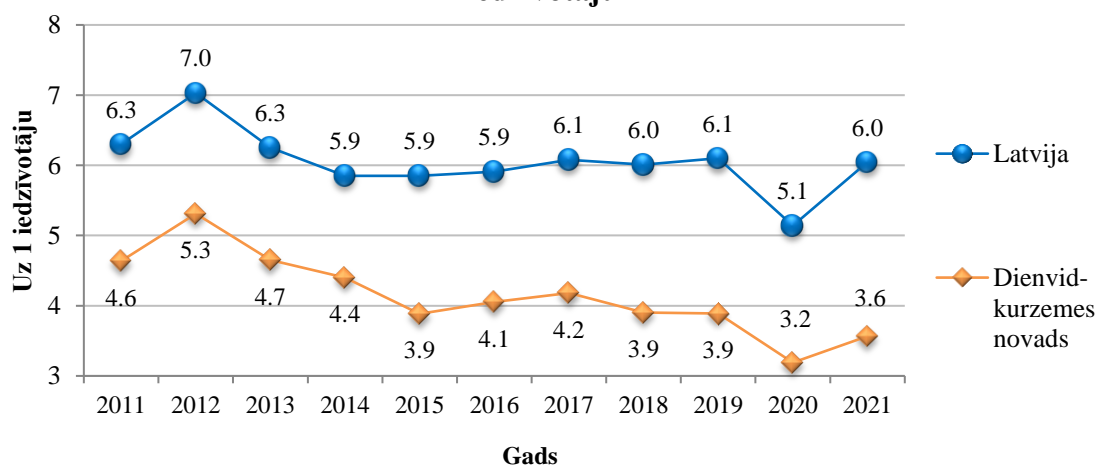
11. attēls. Potenciāli zaudētie mūža gadi 0-64 g. v. 2021. gadā Latvijā un Dienvidkurzemes novadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Visvairāk potenciāli zaudēto mūža gadu Dienvidkurzemes novadā ir sirds un asinsvadu sistēmas slimību dēļ – 2021. gadā reģistrēti 1617 zaudēti mūža gadi, rēķinot uz 100 000 iedz. Otrs nozīmīgākais cēlonis, kura dēļ tiek zaudēti daudz mūža gadu, ir ļaundabīgie audzēji. 2021. gadā ārējo cēloņu dēļ zaudēti 1272 mūža gadi, rēķinot uz 100 000 iedz. Trešajā vietā – ārējie nāves cēloņi – ar 1072 zaudētiem mūža gadiem uz 100 000 iedz. (skat. 11. attēlu). Starp galvenajām nāves cēloņu grupām, kā dēļ tiek zaudēti dzīves gadi, visvairāk Dienvidkurzemes novada rādītājs no valsts vidējā atšķiras ļaundabīgo audzēju grupā, 2021. gadā to pārsniedzot par 47%.

Ārstu relatīvais skaits (uz 10 000 iedzīvotāju) Dienvidkurzemes novadā ir zemāks nekā vidēji Latvijā – 2021. gadā Dienvidkurzemes novadā bija 9,7 ārsti uz 10 000 iedzīvotāju, vidēji Latvijā 33,9. Dinamikā kopš 2011. gada praktizējošo ārstu skaits novada teritorijā ir samazinājies no 42 līdz 32 ārstiem. Ģimenes ārstu, pediatru un internistu relatīvais skaits, kuri sniedz primārās veselības aprūpes pakalpojumus, arī ir zemāks nekā vidēji valstī – 2021. gadā 7,5 uz 10 000 iedzīvotāju, vidēji Latvijā – 10,5. Dinamikā ģimenes ārstu, pediatru un internistu skaits kopš 2011. gada Dienvidkurzemes novadā ir saglabājies samērā nemainīgs.

12. attēls. Ambulatoro apmeklējumu skaits 2011.-2021. gadā Latvijā un Dienvidkurzemes novadā, uz 1 iedzīvotāju

Salīdzinot ar 2020. gadu, visā Latvijā, t.sk. Dienvidkurzemes novadā, 2021. gadā ir pieaudzis ambulatoro apmeklējumu skaits (skat. 12. attēlu), tomēr nesasniedzot 2019. gada līmeni. Valsts apmaksāto **ambulatoro apmeklējumu skaits** Dienvidkurzemes novadā (veselības aprūpes iestādes atrašanās vieta) visā periodā ir

būtiski zemāks nekā vidēji valstī; rēķinot uz 1 iedzīvotāju, 2021. gadā bija 3,6 apmeklējumi (vid. LV 6,0). Šī atšķirība visdrīzāk skaidrojama ar to, ka daļa novada iedzīvotāju ambulatori ārstu apmeklē tuvajā valstspilsētā Liepājā. Mājas vizīšu skaits, izsakot uz 1 iedzīvotāju, ir daudz augstāks nekā vidēji valstī (2021. gadā – 0,09 mājas vizītes uz 1 iedzīvotāju, vidēji valstī – 0,07); dinamikā rādītājs samazinājies, nokrītoties līdz visā periodā zemākajam rādītājam – salīdzinoši 2011. gadā šis rādītājs bija 0,19. Mājas vizīšu īpatsvars kopējā ambulatorajā aprūpē Dienvidkurzemes novadā ir lielāks kā valstī kopumā – 2021. gadā mājas vizītes bija 2,5% no visiem ambulatorajiem apmeklējumiem (vid. LV 1,1%), dinamikā samazinājies.

Saīsinājumi:

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

EGRIS – Epidemioloģisko gadījumu reģistrēšanas informācijas sistēma

LV – Latvija

PREDĀ – Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs

SAS – Sirds un asinsvadu sistēmas slimības

SPKC – Slimību profilakses un kontroles centrs

SSK-10 – Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikācija, 10. redakcija

VISUMS – Valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēma